

OPRACOWANIE PYTANIA

Rola chłopów i inteligencji w sprawie niepodległościowej. Omów zagadnienie na podstawie *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Stanisław Wyspiański, *Wesele*

EPOKA

Młoda Polska

ŹRÓDŁO

ustna.odrabiamy.pl

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

1 O co tak naprawdę pyta komisja

Temat wymaga diagnozy: dlaczego dwie warstwy, które razem mogłyby wywalczyć niepodległość, nie potrafią się porozumieć. Wyspiański pokazuje chłopów jako siłę pełną energii i gotowości, ale pozbawioną przywództwa, a inteligencję jako bierną, zapatrzoną w mity i niezdolną do czynu.

SŁOWA KLUCZE POLECENIA

rola

Funkcja, jaką grupa może i powinna pełnić w walce o wolność. Komisja chce zobaczyć różnicę między tym, co chłopci i inteligencja mogliby dać, a tym, co dają w dramacie.

chłopi i inteligencja

Dwie warstwy pokazane osobno i we wzajemnej relacji: chłopci to siła i gotowość, inteligencja to wiedza i potencjał przywódczy – żadna z nich sama nie wystarczy.

sprawa niepodległościowa

Walka o odzyskanie państwa po zaborach i klęskach powstań. W *Weselu* obecna jako misja Wernyhory i oczekiwanie na sygnał z Krakowa.

KOMISJA CHCE USŁYSZEĆ

- ✓ Tezę oceniającą gotowość chłopów i inteligencji do wspólnego czynu niepodległościowego.
- ✓ Przykłady z obu stron: Czepiec i chłopci z kosami po jednej, Dziennikarz, Poeta i Gospodarz po drugiej, plus symbolika złotego rogu i chocholego tańca jako obraz skutku.
- ✓ Kontekst historyczny lub literacki objaśniający źródła niegotowości oraz wniosek o warunkach prawdziwego porozumienia narodowego.

2 Co wziąć z lektury i jaki kontekst wybrać

Z LEKTURY BAZOWEJ

- Czepiec (akt I): pyta Dziennikarza o politykę, chwali się, że chłopci czytają gazety, i przekonuje, że lud jest gotów do walki, tylko panowie „nie chcom chcieć”. Obraz chłopskiej energii i świadomości, której inteligencja nie chce wykorzystać.
- Dziennikarz i Stańczyk (akt II): redaktor konserwatywnej gazety wyznaje zmęczenie i zwątpienie, a Stańczyk oskarża go o cyniczne usypianie narodu i wręcza mu kaduceusz, laskę błazna. Diagnoza inteligencji politycznej: wie, co należy robić, i nie robi nic.
- Poeta i Rycerz (akt II): Rycerz z czasów Grunwaldu wzywa Poetę do czynu, ten zaś pisze o sile, której sam nie ma, i ucieka w dekadenski smutek. Inteligencja artystyczna jako słowa bez woli.
- Gospodarz i Wernyhora (akt II): Wernyhora powierza Gospodarzowi złoty róg i misję: rozesłać wici, zebrać lud przed kościołem i czekać na sygnał. Gospodarz, inteligent osiadły na wsi, oddaje róg Jaśkowi i zasypia – przywódca, który zawodzi.
- Chłopi z kosami (akt III): o świcie Czepiec i chłopci stają z kosami przed chatą, gotowi do walki, ale bez rozkazu i przywódcy nie wiedzą, co robić; Jasiek gubi róg, schylając się po czapkę z piór. Siła bez kierunku spotyka przywództwo bez siły.
- Chocholi taniec (finał, opcjonalnie): na dźwięk muzyki Chochola wszyscy weselnicy, chłopci i inteligenci razem, krążą w martwym, sennym kręgu. Obraz narodu, który potrafi tańczyć razem, ale nie potrafi razem walczyć.

KONTEKSTY DO WYBORU

LITERACKI

POLECANY

Dziady cz. III, Adam Mickiewicz

Oficerowie, urzędnicy i literaci przy stoliku to konformiści dbający o własny interes: unikają kłopotliwych tematów, nie sprzeciwiają się władzy carskiej, a nawet chwalą francuszczyznę kosztem polszczyzny. Zestaw ich z patriotami przy drzwiach i z bierną inteligencją *Wesela*.

HISTORYCZNY

Rabacja galicyjska (1846) i klęski powstań narodowych

Powstanie krakowskie 1846 roku upadło, bo chłopci zamiast wesprzeć szlachtę ruszyli pod wodzą Szeli na dwory; powstanie styczniowe też nie zdołało trwale pozyskać wsi. Ta historia tłumaczy, dlaczego w *Weselu* misja Wernyhory wymaga pojednania warstw i dlaczego Wyspiański w nie nie wierzy.

LITERACKI

Rozdzióbiał nas kruk, wrony..., Stefan Żeromski

Po śmierci powstańca Winrycha chłop ograbia zwłoki i zabiera jego rzeczy, bo powstanie jest dla niego obcą sprawą panów. Najostrzejszy obraz przepaści między ludem a sprawą narodową – potwierdza diagnozę *Wesela*, że bez wciągnięcia chłopów do wspólnoty żaden zryw się nie uda.

LITERACKI

Przedwiośnie, Stefan Żeromski

W wolnej już Polsce chłopci z Chłodka żyją poza państwem, a inteligent Gajowiec pisze o reformach, których lud nie odczuwa. Kontekst pokazuje, że problem z *Wesela* nie znika po 1918 roku: niepodległość zdobyto, ale porozumienie warstw pozostało zadaniem.

3 Mapa wypowiedzi

- 1 Teza: *Wesele* to gorzka diagnoza – ani chłopci, ani inteligencja nie są gotowi do wspólnego czynu niepodległościowego.
- 2 Obraz chłopów: siła, energia i chęć działania (Czepiec), ale brak przywództwa i politycznego doświadczenia.
- 3 Obraz inteligencji: bierność, poza i mitologizowanie wsi zamiast realnego przewodzenia narodowi (Dziennikarz, Gospodarz).
- 4 Symbolika finału: zgubiony złoty róg i chocholi taniec jako zaprzepaszczone szansa.
- 5 Kontekst: *Dziady* cz. III Mickiewicza – salon warszawski: towarzystwo stolikowe unikające kłopotliwych tematów wobec patriotów przy drzwiach, czyli drugi portret elity, która zawiodła w sprawie niepodległościowej.
- 6 Wniosek: warunkiem niepodległości jest prawdziwe porozumienie warstw, a nie jego weselna inscenizacja.